

РӘВЕШ

Рәвеш турында төшенчә

Азнакай шәһәре 3 нче гомуми урта белем бирү мәктәбенең
беренче категорияле
татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Тинбакова Римма Варис кызы

Рәвеш турында төшенчә

Сораулар:

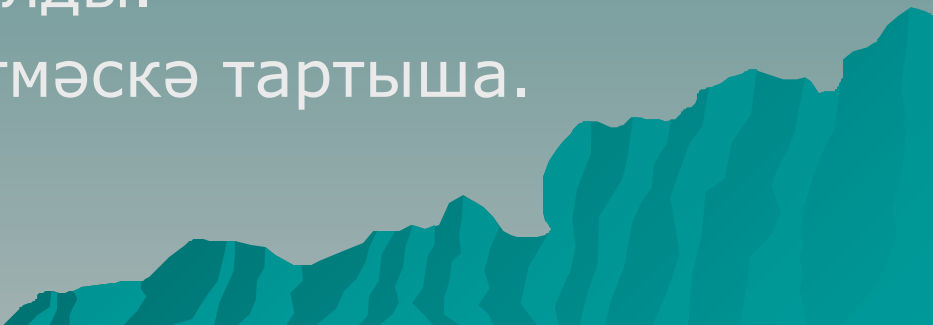
1. Рәвеш нәрсәне ачыклай?
2. Рәвеш нинди сорауларга җавап бирә?
3. Рәвешнең нинди төркемчәләре бар?

Яз галәмәтләре. Харисова Д., Азнакай шәһәре 3 нче урта мәктәбе укучысы

1нче бирем

Сез белгән сүз төркемнәрен билгеләгез
Алар нинди сорауларга җавап бирә?
Кайсы сүз төркемен ачыклап килә?

- ◆ Якты кояш туры карый.
  - ◆ Күчмә кошлар озакка кайттылар.
  - ◆ Югарыда аларның тавышы ишетелә.
  - ◆ Көн бүген жылытып җибәрде.
  - ◆ Төн көзгедәй салкын булды.
  - ◆ Салкын кыш ачудан китмәскә тартыша.
-

Нәтижәдә түбәндәге схема килеп чыга:

ягъни:

2нче бирем

Кара белән билгеләнгән сүзләргә фигыльдән чыгып нинди сораулар куела?

Әлеге сүзләр фигыльне кайсы яклап ачыклай?

- ◆ Якты кояш **туры** карый.
- ◆ Күчмә кошлар **озакка** кайттылар.
- ◆ **Югарыда** аларның тавышы ишетелә.
- ◆ Көн **бүген** жылытып җибәрде.
- ◆ Төн **көзгедәй** салкын булды.
- ◆ Салкын кыш **ачудан** китмәскә тартыша.

Димәк:

1. Рәвешләр эш яки хәлнең билгесен белдәрә.

2. Ничек? күпме? кайчан? кайда? кая? нигә? сорауларына җавап бирә.

3. Эш яки хәлнең үтәлү урынын, вакытын, күләмен, максатын яки сәбәбен, ысулын яки рәвешен белдерә.

Рәвеш төркемчэләре:

- ◆ 1. Саф рәвешләр (тиз, салмак, тын);
  - ◆ 2. Күләм-чама рәвешләре (күп, байтак, еш-еш);
  - ◆ 3. Охшату-чагыштыру рәвешләре (кышкыдай, аюдай, кояштай);
  - ◆ 4. Вакыт рәвешләре (кичә, көзен, күптән);
  - ◆ 5. Урын рәвешләре (еракта, югарыда, ары);
  - ◆ 6. Сәбәп-максат рәвешләре (юкка, ачудан, юри);
-

Ныгыту.

1нче бирем.

Бирелгән сүзләрне укыгыз, рәвешләрне генә сайлап әйтегез. Алар белән жөмлөләр төзөгез. Сораулар биреп карау юлы белән җавапларыгызның дәрәслеген тикшерегез.

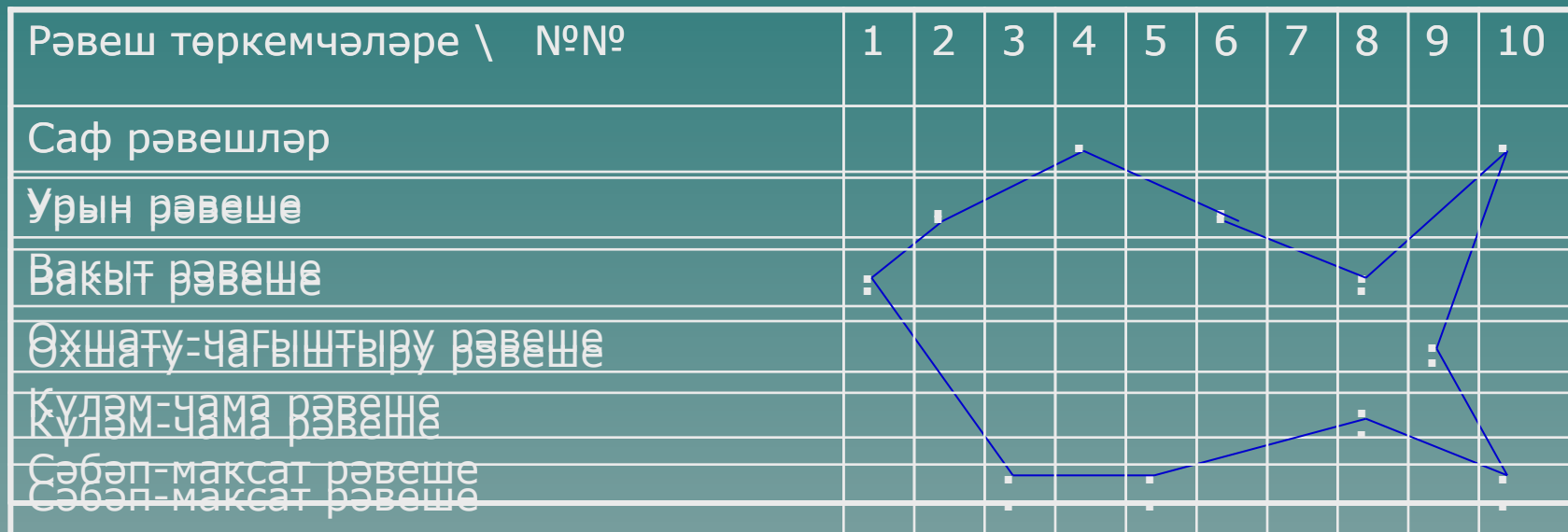
Матур, яши, тиз, кайталар, янәшә, куе, саргылт, әдәби, байтак, аюдай, уника, еш-еш, салмак, якында, бүген, кирәккә, юеш, болытсыз, олыларча, сөтле, акрын, ашыга-ашыга, искиткеч, акрын, балалар, ул, юкка гына.

Куелган нокталарны бирелгән тәртиптә урнаштырыгыз

- ◆ Өстән: 1 - 2 - 4 - 6 - 8 - 10 - 9
- ◆ Астан: 1 - 3 - 5 - 8 - 10 - 9

Жаваплар дөрес булган очракта, түбөндөгө фигура (балык) килеп чыга

3 нче бирем.

Бирелгән сүзләрне татарчага тәржемә итегез. Татарча сүзләр белән рәвеш
+ фигыль сүзтезмәләр төзеп языгыз.

*Мало, много, вчера, ближе, красиво, долго,
медленно, давно, по-взрослому, зря, редко,
далеко.*

Йомгаклау.

Эш яки хэлнең билгесен белдереп, ничек? күпме? кайчан? кайда? кая? нигә? сорауларына жавап бирәторган мөстәкыйль сүз төркеме рәвеш дип атала.

Рәвеш күбрәк фигыльгә ияреп килә: ерак бардык, иртәгә кайту, тиз сөйләшү.

Рәвеш эш яки хэлнең үтәлү урынын, вакытын, күләмен, максатын яки сәбәбен, ысулын яки рәвешен белдерә.

Рәвешнең мәгънә төркемчәләре:

- 1. Саф рәвешләр (тиз, салмак, тын);*
- 2. Күләм-чама рәвешләре (күп, байтак, еш-еш);*
- 3. Охшату-чагыштыру рәвешләре (кышкыдай, аюдай, кояштай);*
- 4. Вакыт рәвешләре (кичә, көзен, күптән);*
- 5. Урын рәвешләре (еракта, югарыда, ары);*
- 6. Сәбәп-максат рәвешләре (юкка, ачудан, юри);*